
SOVYETLERİN AFGANİSTAN İŞGALİ 37 YIL ÖNCE BUGÜN BAŞLAMIŞTI

26.12.2016

Dünya Bülteni, 25 Aralık 2016

Sovyetler Birliğinin Afganistanı işgal etmesinin üzerinden 36 yıl geçti. Karar, 8 Aralık 1979'da Komünist Politbüro'nun kritik konularda kararlar için toplandığı Leonid Brejnev'in ofisinde alınmıştı. İşgal hareketi ise 24 Aralık 1979'da başladı.

10 yıl süren Afganistan'daki savaşta Sovyet arşivlerine göre 15 bin kişi öldürülmüştü. Öldürülen Afganların sayısı ise en az iki milyon olarak ifade ediliyor.

İşgale giden süreç Afganistan'da 27-28 Nisan 1978 Nisan devrimiyle başlamıştı.. Devrimin nedeni Cumhurbaşkanı Muhammed Davud rejiminin komünist gazeteci Mir Ekber Hayberi öldürmesi idi. Muhafızlar cenazeyi bahane ederek bir gösteri düzenledi. Ayaklanmayı organize eden Afganistan Demokratik Halk Partisi liderleri Nur Muhammed Taraki ve Babrak Karmal aynı gün tutuklandı.

Bu olayları aslında Sovyet istihbarat yetkilileri örgütlemişti. Olaylara çok geçmeden kan karıştı. Hafızullah Amin taraftarlarına silahlı çatışma emri verdi ve hükümet devrilerek, Cumhurbaşkanı Muhammed Davud ve ailesi kurşuna dizildi.

Nur Muhammed Taraki Devlet Başkanı ve Başbakan, Babrak Karmal ise yardımcısı oldu. Cumhuriyet ilan edildi. Ancak yarı-feodal bir ülkede Sovyet sosyalizmi modelini uygulamak, özellikle tarım ve hayvancılığı kolektif hale getirmek mümkün olmadı.

Halkın yönetime karşı çıkması üzerine Sovyetler Birliği 8 Aralık 1979'da ülkeye asker gönderme kararı aldı. Karar 24 Aralık 2015'te faaliyete geçirildi.

1978 yılındaki Nisan Devriminde Afgan Komünistlerin kanlı bir darbe ile işbaşına gelmesiyle bir yerde yatırımlarının semeresini de almış oldu. Kendi yetiştirdiği, büyütüp beslediği kadrolar yönetimi ele almışlardı.

Ancak, Afganlı yerli komünist liderlerin dindar ve geleneksel bir topluma sahip Afganistan'da gelenek ve din karşısı radikal bir reform hareketine girişmesi ile halkı ayağa kaldırması ve Komünist liderlerin kendi arasında da kavgalı olması heveslerini kursaklarında bıraktı.

Halk bazında yeni yönetime karşı baş gösteren ayaklanmanın bir çığ gibi büyümesi ve fazla güvenmedikleri Hafızullah Emin'in daha fazla güvendikleri devlet başkanı Nur Muhammed Taraki'yi tasfiye etmesi Sovyetleri harekete geçirdi. 27 Aralık 1979'da Kızıl Ordu Afganistan'a bizzat müdahale etti. Ruslar kısa sürede işlerini bitirip, yani kuklalarına karşı direnişi yok edip, ülkede istikrarı sağlayıp çekilecekler ama "sıcak sulara" yürüyüşlerinde bir adım daha ileri koymuş olacaktı.

Kızıl Ordu'nun Afganistan'a müdahalesi halkı daha fazla rahatsız etti ve yerli komünist hükümete karşı mücadele yabancı işgal gücüne karşı ulusal bir direnişe Afganlıların tabiri ile "Cihad" hareketine dönüştü. Cihad ve Mücahit kavramları tüm dünyada kullanılır oldu.

'Mücahitler' ile Kızıl Ordu'nun savaşı on yıldan birkaç ay daha fazla sürdü. Savaş sürecinde İslam ülkelerinden binlerce genç Afganlılar yanında Cihad'a katıldı. Savaş sonrası Afganistan'da kalan büyük bir kısmı Taliban'ın Amerika ve Kuzey güçleri tarafından tasfiyesi esnasında, kapana

kıstırılıp imha edildi.

Ruslar ilk birkaç yılda Afganistan'da batağa saplandıklarını anlamışlardı. 1982 yılında Birleşmiş Milletler aracılığıyla mücahitlerle dolaylı görüşmelere girdi. 1985 yılında Sovyetler Birliği'nin başına geçen Mikhail Gorbaçov'un talebiyle son bir çaba daha sarf ettiler ama nafile idi. "Yenilemez Kızıl Ordu" Hindikuş Dağlarında yıkıcı bir yenilgi almıştı. Uluslararası güçlerin de desteğiyle Sovyetler Afganistan'dan çekilmeye başladı ve son Rus askeri 15 Şubat 1989 da Afganistan'dan çıktı.

Resmi rakamlara göre Ruslar 451 helikopter ve uçak, 147 tank 443 top ve diğer maddi zayıatlar Sovyetleri hem askeri ve hem de ekonomik olarak çökertti. Savaşın getirdiği milyarlarca dolarlık savaş yükü Sovyetlerin belini bük müştü. Sovyetler Birliği bu savaşın ardından zaten fazla yaşamadı. Sovyet savaşı ile birlikte huzur ve istikrarını, dirlik ve düzenini, bir milyondan fazla insanını kaybeden Afgan halkının dramı ise hala sürüyor.

Kaynak/Source: